

Úvodník

Toto číslo *Slova a smyslu* poskytuje prostor kolegům v zahraničí, kteří nás mnoho let podporují a kteří pěstují bohemistiku nejen jako zvláštní minoritní, jak říkají němečtí akademici, vzácný obor — orchidej, kterému hrozí vyhynutí, ale jako obor významný, bez něž by evropská kultura něco postrádala. Tito bohemisté přes skepsi, která dnes přepadá nejen je, ale i nás v Praze, překládají českou literaturu a propagují českou kulturu ve všech jejích podobách. Bohemistika se jim stala zdrojem širšího bádání o kultuře střední Evropy a také východiskem teoretických úvah o problémech přesahujících jeden malý region. I z těchto důvodů otiskujeme texty i v pestrosti jazykové.

Texty, které v tomto čísle představujeme, poskytují určitý vhled, jak vypadá dnešní bohemistika a jak mnohotvárná jsou její témata a co může poskytnout nám v „centru“. Svazek je otevřen fenomenologicko-narativní analýzou „*Obležení ucha*“: *válka a proměny smyslového vnímání v literatuře moderny*. Weinerovo Ztřeštěné ticho — příspěvkem hamburského bohemisty a teoretika Petra Málka, jehož vztahy k našemu časopisu jsou velmi těsné, jedné z profilujících osobností pražské univerzitní bohemistiky, jak dlouholetým angažmá, tak literárněvědnou orientací. K tomuto textu se volně druží text Jose Vergary z university Wisconsin–Madison *Reading the Body: Corporeal Imagery, Language, and Identity in Ivan Blatný’s* Pomocná škola Bixley, postihující tělesnost jazyka, rozehrávanou na hranicích mezi češtinou angličtinou v zápase o to, jak vyslovit tělesnou či smyslovou zkušenost úzkosti a přitom ji nepetrifikovat banalitou. Literárněhistorické úvahy přinášejí dvě skici — text Žoržety Čolakové *Erbenovy balady jako odraz hylozoistické podstaty romantického mytopoetismu* a práce texaské badatelky Kirsten Lodge *The Insidious Poison of Degeneration. Vampires in Czech Decadence*.

Jedno ze současných stále aktuálních literárněhistorických a politických témat přináší stať Jiřího Holého a Šárky Sladovnickové, spolupracovníků Pražského centra židovských studií, nazvaná *Čtyřikrát o holokaustu*. Doplňuje je studie Reinharda Iblera *Josef Bors Roman Opuštěná panenka zwischen Faktizität und Fiktionalität*. Německý slavista a bohemista Holt Meyer v rozsáhlé studii *Dlouhé loučení Milana Kundery s Julkem Fučíkem a odpovědnost žánru. První verze Umění románu a druhá verze* Posledního máje připomíná, jak podstatná je změna hlediska, perspektivy, z níž text čteme, ukazuje se zde, co nám může odkrýt provokativní dezorientace, kterou často přináší zahraniční bohemistika. Roli ideologie v literatuře, ovšem ze zcela odlišné metodologické po-

OPEN ACCESS

zice, zkoumá chicagský lingvista David Danaher v textu *Ideology as Metaphor, Narrative, and Performance in the Writings of Václav Havel*. Další pohled na ideologii v literatuře poskytla Hana Šmahelová ve studii *O vědě, ideologii a strukturalismu*. K těmto se druží i skica *Denkbilder des kulturellen Gedächtnisses. Tschechische Lesebuchtexte aus Remarques* Im Westen nichts Neues Curyšské bohemistky Ursuly Stohler, která ideologického pozadí využívá v analýze proměn čítankových výkladů ikonické knihy *Na západní frontě klid* před a po roce 1989. Další studie a skici se zabývají problémy bohemistiky v komparatistických souvislostech a její roli v jiných národních kulturách (studie Raula Eshelmana *O nutnosti psaní literárních dějin i po konci dějin*, skici *Komparatistika a bohemistika z maďarského úhlu pohledu* od Tamáse Berkese, *Literárněvědná bohemistika a dějiny kulturních zprostředkování /k nedávným příkladům ve Francii/* od Catherine Servant).

Na výkony zahraniční bohemistiky upozorňujeme také souborem recenzí, věnovaných knihám Anji Tippner, Roberta Kiss Szémána, Xaviera Galmiche, Dariusze Pajaka. Zahraniční recenze doplňují dvě úvahy nad novými metodami dějepisectví z klávesnice pražských doktorandů Václava Smyčky a Barbory Chybové.

Dvacáté třetí číslo časopisu *Slovo a smysl* svým zaměřením na zahraniční bohemistiku chce ukázat na hloubku vztahů těchto „osamělých běžců“ k české kultuře. Vyjádřit jim alespoň takto dík za jejich sympatie, kritiku a neutuchající zájem, i za jejich neobvyklou obsesi. Takovýto životní zájem, díky němuž česká kultura nezůstala „hvězdou toliko teleskopem viditelnou“, jak napsala na konci 19. století Žofie Podlipská, jsme chtěli připomenout překladem u nás dosud neznámého textu Angela Marii Ripellina o jeho dlouholetém příteli Jiřím Kolářovi. Překlad připravený Annalisou Cosentino a Martinem Pokorným číslo ad honorem zahraniční bohemistiky uzavírá.

LH